МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушской обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 81 (4094). ЕРА, 8 июль, 1965 шу. Мах 2 кеп.

ЛОАРХІАМЕ ДЕНОШ

ДІхьоагІонца ялаташ чуэца бо'лобеннаб Урус-Мартана «Красноармейский» совхоза ялаташ лелаберш. 1984 гектар гурахьа дийна ялаташ хьалхьдаьд совхозо. ДоккхагІа дола дакъа — 1500 гектар майдан тІара гурахьа дийна ялаташ кхоч цхьоалагІча отделене. Мухх чуэца болабаьла хьалхарча дийнаьле я кхъхьегама доккхий толамаш даха йолаелар Кагерманов Оалхазара бригада. ХІаполе а чуийца бальнаб 350 гектар мух. Техдика да лаьмаш—тІара гектара тІара 32 центнер.

Падвугаш дола кхъхьегама толамаш доах цхьоалагІча бригада вежарий Самиев Магьмад, Іабдуразиев, Колаев Іусам, Алуев Буккуз санна болча оьмг йолча комбайнераша. СК 3 ялаш комбайнаца 14—15 гектар мух хьеох, хІара гектара тІара 33—35 центнер мухх оэрд Самбиев Махьмадг. ХІаьта, РСМ-8 яхача комбайнаца мух хьалъецача 120—130 процент кхоачашъю дийнахьара нормаш Адуев Букказ, болх тІена а бу.

Ялат чуийца кхашка хьожаш чакхдьалнад тхо. Духьхьала комбайнашца хьокха а іодожаьдь уллаа а ялат тІена чуэц ала йийш я механизаторий.

— Комбайн жатеен ялат Іоъхьоргіоалаш нийсьарга, та іоъкхуьса уэгаш цІецаарг, та іоъкхуьса хуэжа ялат цІена чуэцилга, йоах комбайнера Колаев Іусамаш цун новкъосташеи. Ерриг механизмаш лерттІа болх беш ца хилча болх бе воллаад со. Из бригадерчи кхьча комбайнераша а, — йоах Іусама. Из эойташ а ший хьаннаьлъе а ялаташ чуэцар механизаторий девиз я.

Шоллагіа бригадерча механизатораша а дика кинчьиий ялаташ чуэца техника. Цудухьа царех лукхагІойраш ялат чуэца доладенна ча хьалхарча деношке а дена кхъхьегама доккхий толамаш доахаш ба. Масала, са хилча деиз боаг болаелца йолча хана ялат духьхьа-за чуэцача комбайнца 14—15 гектара тІара іобилда улла мухх чуэц комбайнера Джамбеков Адама. Дика толамаш доах цу бригадерча механизаторашца горох чуэца а. КЗН-2,1 яхача горох хьехача навесни косилкашца норма 2,5 гектар тІара йолаелца дийнаьлъ 4—5 гектара тІара горох цІена чуэц трактористана Мусиев Хьамзата, Заурбеков Нохас, хьхьчар.

ДІхьаьлъаьца, ше уж тайна толамаш дахарах доккхал де йиш йолаш-м вац ухлазара хІара механизатор. 80 гектар майдан тІара цо хьоллаш хасарах іодулаелча дакъа ловъе ца хьоллаш йоккхий моттигаш йитай комбайнера Алиев Мовдде. Кхай тІа Алиев бІаргаеоиилар тхона, цо баьча балхата хьажа а ца хьожаш цунна доагІаш дола алаш яздаьд учетчика, бригадира, агронома. Цу кхай тІа тхона бІаргаийра ялат дІадахьа транспорт ца хилар баьхьан долаш бункер ялатех йиззаш латта, касарах уллаа ялат хьалъецаш йолаелца РСМ-8 яха комбайн. Дийнахьара нормаш кхоачашъю ца комбайна лелаеча З. Мутаева.

Графикех боагІаЧча тайнара болх беш ба цхьоалагІча бригадера механизаторашца. Іуйрийна 4—5 сахьат дальча болабу болх. МалагІча майдан тІара ялат хьажа доладелгІа аьнна бригадаршца, агрономаца комбайнер дагаеоалъча юхьа комбайна техосмотр ю штурвалье, трактора — тракториста. Цуа тІехьарІа малагІча моттигге болх бе беза хоша болча механизатораша іаШатІехьа а аьжка болх болабайг агрегатага. Сайрийна 10—11 сахьат далалца болх бу цо юха ца соцан.

ЦхьоалагІча бригадерча механизаторий опыт шоашта юкъе дІаЙоаржайча бакъжьа хургьар шоллагІча бригадерча новкъосташеи агронома. А. Манцаевен. Ялат чуэца доладав хьалхара ди деце а кхоачамбоацаран духьа да шоллагІча бригаде. Цун уйла йича бакъаьжьа хургьа.

АЛБОГАЧИЕВ, соб. корр.

Республика хьашка

Мухх чуийца ма баьлла а кхаш пІен а да. Іоаллагіа ДІаЙоаьчА культуранна лаьтта кийчде болабелар Шелковской района «Коминтерн» яхача юртбоахкма артела механизаторашца.

Шоллагіа ДІаЙоаьчА культурай лоарХІам дика бовз колхоза кхашка балхаш дерашца.

ХІана 500 гектар гарга хьажаІаш дІайийнай колхоза механизатораша.

Уьк шера чоагІа дола доГІаша лаьтта тІоададарца дика хьлаш хилийтад шоллагІа ДІаЙоь культурашца дІаера темпаш сихьара.

Шоллагіа ДІаЙоьчА культурашца лаьтта тоадеча кхъхьегаш доккхий толамаш доахарашца юкъе хьхьегаш ва комсомолец Штепо Иван, Евстешеев Григорий, кхьбола механизаторашца.

СУРТА тІА: лаьтта оахача агрегата тІа болх беш ва комсомолец И. Штепо.

М. ТКАЧЕНКО.

Бахача наха—
БАЬЦА ДААРАШИ СОМАШИ

ХьалгІа эттай торговле, потребительски кооперацие болхлошца эгтара лоарХІамегІа йола ха—баьца даараши сомаши кийчбу ха.

Коммунистически парте Центральни Комитета мартовски Пленума решенеша дегаш гІоздьалхьа Нохч-ГІалгІайчен юрта боахамах кхъхьегамкепа чоагІа кхъхьийгад хІк шера баьца даараши сомаши кхебеш, уж бахача наха маэшца хилийта Іаллацде ГІерташ. Дукхача боахамашка хІанз чуэцан лаТТ хьийкъа нарсаш, болаш, кхьдараш.

Баьца даараши сомаши сиха а пІендаь а чуийца дахар, городийн болхлой поселкайн болхлошца уж та талхийташ а машина а дІакхачийтер эгтара лоарХІамеГІарча деккарех наІ да хІанз.

ДІхьабакъда, из бекктохкаме ГІулаьх тесса ледадеш, болхозашкара, совхозашкара, баьца даараши сомаши во хьанийдеш дукха моттигаш я.

Хьажал ше городийн болхлой поселкайн тикашка. Керза нарс, помидораш, салмарсаьх, боал, кабуш, кхьзар кІезнта да, хІаьта долаш дар а маьхьа эна безам боагІеробозцан бос баха, маьхьардаха да.

ХІанад из ишта. Из да респубгебозца болхлоша, районашкен юрташкен ехдача приемни пунктай болхлоша шоай болх лерттІа ВІаШтІехь ца баьккхаьнаь. Республика кхъхьегамхой баьца даараша дукхагІча дакъе Іаллашбеш я «Горплодовощторг». Грозненски района № 3 йолча сомий баьца даарий совхозагаран № 2 йолча совхозагаран цхьоалагІча июль кхачалелха 278 тонн баьца даараш Іаллацде деаш ер «Горплодовощторг», баьхьа, ийшар 180 тоннал кІезнга сомГІа мара даш.

ХІаьта хІанз а тІехьа дукха моттигаш ийнсеу колхозашкарен совхозашкарен хьийца сомаш баьца даараш тикай прилавкашка кхачалелха таллаш, маьхьара доахаш.

Соахха санна уьх шера а дукхача боахамашца Іаьлькате доккхий оешш хуэ иэаьл дукха кхъхьийца хьалкхедь баьца даараш маьх беча организацена сихха іа ца эцаш таллаш доврах. Масала, дукха кхъхьега йийаьд Грозненски района боахамий кулгалхой. Гроозе мах беча организацена. кодеен заводо забачкаш дІа цо эцар баьхьан долаш—Орджоникидзе йохка еаш хилар. ДІхьабакъда, Грозне столеевешка атта корайоаГІарьъщ кабачкоеи икра.

Торговле министерство, «Горплодовощторга», заготовительни организацена сиха а пІендаь а дІаІаха деза уж пІенхаштгара кхбачамбоацарен.

Эгтара хьалха оарнагІдовла деза колхозашкен совхозашкен хьалкхедь баьца даараш, сомаш таллаьхьа а ца талхийташ керда долчча тайнара бахача нахага дІакхачийтара. Из ишта хилийтара шоай болх ойлан тІара тоабе беза районашка хьайийлача заготовительни контораша. Царга хиле еза мел эна тара, керда хьаьлина хІамаш городе бахача наха, консервни предприяттенца хьакхахьара эна транспорт.

Кхьаьста терко е еза хІара тика тІа керда баьца даараши сомаш хилийтара, цар ассортимент тайп-тайнара хилийтара.

ЧІоагІа пайдаре ГІулаьх да колхозашкарен совхозашкарен хьаьхьаш йола керда хІамаш хьалхагІа базашка, склаьашка а ца кхуьхьаш йоагІаше а тикашка кхахьар. Цу дешо торо хулийтарьгІа сомаш баьца даараш талха да талхийташ бахача нахага дІакхачийтА. Цудухьа из болх ишта вІаШтІехьбаьккхара наьха санна уйла е еза. Кхы ха дІа да йохийташ лерттІа теркам тІабахийта тоабе беза «Грознефта» объединенне болхдой снабжение отделе болх.

ХІара болхлой поселке, города центра гаььа ялача поселкашка эпшаш йола керда хІама: нарс, помидор, іаж, хьех, хеч, кодртол, кхьдар эца йиш хурийочча тайнара вІаШтІехьбаьккхя беза цун болх.

Кхьаьста йоькко е еза колхозашкара, совхозашкара, бахача нахагара хьаьнаш йола продукци дика хилийтаьнаь тайп-тайнара эсортиментеи йолаш хилийтарш. Цу хьаьхьа заготовителий а колхозийн совхозийн а материальни бехкоккам дакъбе беза. Эшаш дола баьца даараш хила деза тикашка.

Городашка, болхлой поселкашка бахача наха поррта баьца даараш сомаш хилийтара наьха санна дукха ХІама де декхарийла я потребительски кооперации, заготовительни организацеи. Уж я колхозашкара, совхозашкара, бахача нахагара баьца даараш сомаш хьайдерашш. Цу ГІулаьхха республика кооперативна районашка, поррашка итташ заготовительни пункташ, керда хьаьлина ХІамаш бекхІаа ехха пункташ хьайийлай. Болх бовзаш а кулгІа пІена болаш а бола пах хьежайе беза ишта балха. Цар пошшта тІадилла ГІулаьх тешшаме кхоачашдарах тайна да баьца даараш сомаш ханнаьха нахага дІакхачийтар.

Дика а лоацача хана а кхоачамхиллал сомаш баьца даараш Іаллашдар, уж талха на талхийташ кхъхьегамхошка дІакхачийтар лоарХІаме паччахьалкхен декхар да. Цудухьа ца ГІулаьхгІа чоагІа хьежа еза партийни, советски органаш, мах бу организацеи, ерриг общественность.

АРАХЕЦАЦ ДИКАГІЙОЛА ПРОДУКЦИ МАРА

Нохч-ГІалгІайчен моттигерча промышленноста предприятенца шерагІа шу массаза доал дукхагІа хьаьу бахача наха дукха эшаш доал товараш. Продукци дукхагІа арахецаргІа хьежжа предприяттеи шоаш а дегІаьчх.

Деррига а 4 шу мара даланза кьона предприяти я «Металлист» яха завод. Бакъда, цун барг тайнача коллективе дакъача толамашка диллача из пийла ханна дукхха а йоккхагІаьрий мугІаре отта йиш йолаш я.

Чоалаше доаца товараш ма дий уьхлаа хьаьерашш аьнна хетадала тарлой а, вахача цІагІа чІоагІгІа эшаш да уж. Бахача эш духовкаш, скобяной изделеш, йолъхьинган, кулгаьшдаргаш, ведраш, таллаш, ишта ту заводо арахецна хьхьала товараш а. Цу предприяте товараш эш порта бахача мечтеи, городе бахаранта а.

Менгеш ду цех. Йоккха йоацача хана цеха кхоььа дукхагІа арахеца доладаьд менгеш. Из хьхьиннад цеха болхлоша дика кхъхьегар бахьан долаш, царна шоай ГІулаьх дика доаш эшаш хилаьх. Цунех я ГІара деана йола норма 150 процент кхоачашъю горсовета депутат Нинциева Махьмада Марет.

— Сай новкъосташа аз чуа дика'гІа болх бар лов сона, — ишта я цу хьаьнала кхъхьегача кхалеаге уйла. Духха ха ян. Мусостова Умишат цкеье балха ена. Цхьаькка говзал эшар ну йийий балха йоагІача хана. Хьаьта хІана эгтара дикагІа болх бе-рех наІ я из. Умишат а хьо пуннца болх беш бола дукхха баранз а Нинциевас Іомабаь ба. Цар дег чура барг кал йоах шоаш кхъхьегама новкъа баьхьча Махьмадж Марета. Хьаьта хийгача кьнга хьежжа ма хулий доаха толмаш а. ХІара деана Грозиен республикан торговле организацешка итташ дола менгеш дІакхуьйт цу цеха хьинар болча коллективе. Завод «Металлист» яха марка тІайола хоза а чІоагІа а хьадь менгеш деаш да наха.

ЦІаккха ца баьча тайнара чІоагІа болх беш я уьх шера цеха коллектив. Цо дика хьетаьу вай республике іаламмат чІоагІа наьх чубаха хьаьдеш латтача хана керда мебель духха езийга.

Боахаме эшача тайп-тайнарча товаранца бахархой Іаллашбар — из да цар шоашта хьалхашка оттадь деккар.

ХІанз ахка юкъедахача хана юртарча кхъхьегамхошта дукхха поливаеаш эшшта а хоиш, уж хьаьеш да завода боахлелй.

Уьх шера ІІІабахача ялх бетта дукхха а дукхагІа арахийцй продукци. Из де йиш хиннай кердача а дукхагІа пайда баргболча а тайнара творчески кхъхьега нах завода коллективада дукха хилар баьхьан долаш. Масала, Анатолий Андреевич Гусаровх «слесарски ГІулаьхха академик» ода коллективе. Цо оттаьч бІаь совгІа йола рационализаторски предложеин балха юкъеІоаллаярах итташ эзарашш соман пайда бьаьнаь. Иштта да ГІулаьхгІа волча производственни кхъхьегамах даьнна бергат. Лучха ха йоаПаш конструкци а оттаьл, кал йоах шоаш кхъхьегама новкъа баьхьча Махьмадж Марета. Хьаьта хийгача кьнга хьежжа ма хулий доаха толмаш а. ХІара деана Грозиен республикан торговле организацешка итташ дола менгеш дІакхуьйт цу цеха хьинар болча коллективе. Завод «Металлист» яха марка тІайола хоза а чІоагІа а хьадь менгеш деаш да наха.

ЦІаккха ца баьча тайнара чІоагІа болх беш я уьх шера цеха коллектив. Цо дика хьетаьу вай республике іаламмат чІоагІа наьх чубаха хьаьдеш латтача хана керда мебель духха езийга.

Боахаме эшача тайп-тайнарча товаранца бахархой Іаллашбар — из да цар шоашта хьалхашка оттадь деккар.

ХІанз ахка юкъедахача хана юртарча кхъхьегамхошта дукхха поливаеаш эшшта а хоиш, уж хьаьеш да завода боахлелй.

Уьх шера ІІІабахача ялх бетта дукхха а дукхагІа арахийцй продукци. Из де йиш хиннай кердача а дукхагІа пайда баргболча а тайнара творчески кхъхьега нах завода коллективада дукха хилар баьхьан долаш. Масала, Анатолий Андреевич Гусаровх «слесарски ГІулаьхха академик» ода коллективе. Цо оттаьч бІаь совгІа йола рационализаторски предложеин балха юкъеІоаллаярах итташ эзарашш соман пайда бьаьнаь. Иштта да ГІулаьхгІа волча производственни кхъхьегамах даьнна бергат. Лучха ха йоаПаш конструкци а оттаьл,

Дика хоамаш

ЦІЕЙ СИЙНА

Грозненски теплووозникаш Бургисовнан машинаьхьхьхой деана сийна ваьхьа бахара дика толамаш доахаш кхъхьегаш ба. Планаьл совгІа цар дІабихьаб йитташ тоншаш мухь, ахоаьдь біаьш тоншаш дизельни доагор.

Доккхий толамаш доах уьх леношка теплووозаштара ремонт еча дерттеруча цеха коллективо. Пхи ди ханая хьалха кхоачаньаьй локомотивашта ремонт яра ах шера задани. Лаьхха дикал йолаш я ремонтера эра мел йолаш маьнаш. БІубенна, рентабельно кхъхьегаш я из коллектив. 6000 сом паччахьалкхен ахча хоДаьд цар ухх шера, хІаьта йисача хана шоаш дукхагІа кходе а лаьхІад.

Уж толамаш даха вІаШтІехьдаьнад цар хьаьлле ледаеча опыт шерра дІайоаржарах, экономика кІоарта Іомаьрах, болхлошта экономически знанеш дІаЙоаьнийтарах.

Дика толамаш даьхьад цехе хьаьлле ледаеча слесарша нин, Пыженкова, Котова, Улыбина, ишшта кхьбарашца.

Денгара денга балха темпаш лаьхьеш кхъхьегаш ба тепловозникашш. Шоай цІейна ваькка балара а керда кхъхьегама совгІаташ кийчдаьд коллективо.

Г. АНОХОВ.

Хьинаре къахьегаш

ДІадахача шерашка санна, уьх шера а тІаийца социалистически декхарш дика кхоачашдуьйна «Дружба» яхача картонажни фабрика коллективо.

Фабрика массайолча участашка хьажа а хьежа керлаьхьхай технологи, технологически процессаш нийсьйй. Цехашка продукцийн производственни, технологически дисциплина толка да эра лаьрхІа кьонсам лоаттабу.

Цу массайолча мероприятеша торо хилийтай арахецача продукце дикал лакхъе. Хьинар да ходеш кхъхьегаш я фабрика коллективе, шоай фабрика сий лаьхха лоаттабора.

Арахецача продукце дикал лаьхьара дика кхъхьегаш я Котиев Османа Ахьмада кулгалду картонажни цеха коллективе. Коммунистически кхъхьегама цІи яхчаьра кьонсам лоаттабу цу цеха коллективо. Карара кара тела ЦІе байроьх а я цунна.

Кога ГІирс беча фабрикашта лаьрхІа цар арахец кІоПилгаш, аптекашта молхаш чуехка кІоПилгаш, барзкъъш тетача фабрикашта малача ньхьа кочамаш чуехка кІоПилгаш, скоросшивателаш, «Пидемаш» завода шашулаш чуехка кІоПилгаш и. кх. дІ. Респоттребсоюза чуйоагІаче фуражкаш еча цехашта лаьрхІа уххаза кийчъю вкладышаш околдышкаш. ХІаьта хІанз цу цехера дужхаГІа болх боаллой воллал дола Лагестана архивни кІоПилгаш ен ба. Тха фабрикоа арахецаш йола продукци вай республикерча организацешка дІакхьийта ца Іаьн, ерриг санзи республикашка а дІакхуьлийт, йоах боаллоиа.

Дика къаьстарца белгалбаьнаб картонажни цехера болхлой: бригадир Эдиасултанов Ахьмад, «Производства отличник», райсовета депутат йола Тутаева Созду, Селиверстова Луиза и. кх.

Цу цехад тІехьаьсаш яц цунца социалистически ялх ялыиа Ибрагимов Суэтаг перте лаТТа переплетени цеха коллективе а. Дика къахьегаш ба Шейков Владимир, Андреенко Елена, Лысенко Антонина, кхьбараш. Цу шинна а цехо хІара бетта 115—135 процент кхоачашъю балха план.

ХІаьта ттомпельни цехе болх беш йола Лев Петрович Логинов аз шера план кхоачаш а ЛЬ август бетта чотах къахьегаш ва. ХІара бетта план 250—260 процент кхоачашъю ю.

Ерригача фабрика коллективана 5-та июле коммунистически къахьегама цІи луш собрани хилар.

Шера план сийлахь-боккхача Октября 48 шу дузаца дегІа кхоачашъе аьнна социалистически декхарашш ТІаийнад фабрика коллективо.

А. ЦОЛОЕВА.

ДЕРРИГАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА
ЮКЪЕРА IV КИНОФЕСТИВАЛЬ ХЬАЙИЙЛАЙ

МОСКВА, 5 июль. (ТАСС). Тахана съездий Кремлевски Дворице официально хьайийлай дунен халкъашта юкъера московски IV кинофестиваль. Дунен ду киноискусства шерра хьажарга гуьйенна 67 мехкара кинематографисташ. Творчески ярхьа дакъа доацаш хурга ООН, ЮНЕСКО 53 паччахьалкхенашкара фильмаш. 17 приз я жюре оттаьрашш — дала доагІаРаШта дола совгІаташ.

Кинофестиваль хьеелаш кхамаьл дар СССР Министрий Совета ГІара моаршал хоатт ас дунен халкъашта юкъера московски IV кинофестивале дакъа доацарашкен хьаьшашкен.

Халкъий хьаькъьлан кхетамаш боккхачу доарХІаме йолча киноискусства хІана кхаьста йоккхагІа мотиг дІаЛоаш аламмен духовни вахаре.

Советски наха боккха мах бу машарен социальни прогрессин идей чІоаьлан йолаш бола прогрессивни киноискусствийн ГІара моаршал хоатт ас дунен халкъашта юкъера московски IV кинофестивале дакъа доацарашкен хьаьшашкен.

Халкъий хьаькъьлан кхетамаш боккхачу доарХІаме йолча киноискусства хІана кхаьста йоккхагІа мотиг дІаЛоаш аламмен духовни вахаре.

Советски наха боккха мах бу машарен социальни прогрессин идей чІоаьлан йолаш бола прогрессивни киноискусствийн

Дунен халкъашта юкъерча московски IV кинофестивале дакъа лоацарашкеи хьаьшашкеи

Советски Союза правительства ДІегарІа дег ГІара моаршал хоатт ас дунен халкъашта юкъера московски IV кинофестивале дакъа доацарашкеи хьаьшашкеи.

Халкъий хьаькъьлан кхетамаш боккхачу доарХІаме йолча киноискусства хІана кхаьста йоккхагІа мотиг дІаЛоаш аламмен духовни вахаре.

Советски наха боккха мах бу машарен социальни прогрессин идей чІоаьлан йолаш бола прогрессивни а эстетически а мах болаш да вай хана. Цудухьа боккха да таханара художественна общественна, наха хьалхашкара бекхтоехам.

произведеней. Сагацара безам, цун кхъхьегамах хьаьолаьл беркат, дІаЛо дикагІа хилийтара лоаттабеча кьовсамз, цІена а дог дика а долча ГІулаьхий чуэоацам бола хІара талантливи, бакъзаран дувца фильм боккха нравственни а эстетически а мах болаш да вай хана. Цудухьа боккха да таханара художественна общественна, наха хьалхашкара бекхтоехам.

«Киноискусства гуманизма, мирарен халкъашта юкъера доттагІаьлен девизах» болх беш йолча дунен халкъашта юкъера московски IV кинофестивале дІахо киноискусство дегІаьнна, халкъашта юкъера доттагІаьл. ГІулаьхкаш, культурни бувзам чІоагІбара дизза новкъостаьл дергхилдарах тешаш я советски общественность.

А. КОСЫГИН,
СССР Министрий Совета Председатель.

Таханан номер тІа:

КПСС ЦК Пленума решенеш вахаре!

ДУКХАГІА КИЙЧДЕ БАЬЦА ДААРАШ, СИХДЕ КХАШКАРА БАЛХАШ

КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХЛОЙ ДЕККХАРАШ

ТІехьадисарашца—тІом

КРЫМА ІАЬРЖАЧА ФОРДА ИНСТЕ КУРОРТНИ СЕЗОН Я ХІАНЗ. ЕР СУРТ ДАЬККХАД АЛУШТИНСКИ ПЛЯЖЕ.

Г. БОРОДИНА СУРТ.

ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ—ХЬАЛХАРЧА МУГІАРАШКА

Хьинаре кьаьхьаг ба ухх шера Грозненски районе кагирхойн комсомольцашца керда хьункьан кхебара. Цу гІулакхха лаьрхХІа вІашагІьеллай районе 34 комсомольске-кагирхой звено. 69 механизатор ва хьажІаш кхеш. 6861 гектар ІІайийнача хьажІех 2644 гектар тІара фуаллъьлха хьажІаш чуэца лаьрхІаш. Цуо совгІа, 431 гектара тІа ІІайийнай шекара сиекла, ялх комсомольско-кагирхой звено вІашагІьеллай гидэргаш кхеррйолаш.

Хьалхагіе а кийчо ший районе кагирхоца боккхх хьувкъам чуэцара. Гуррахье а дуккагІойча звеноца кхаька йиъьай кхоачамхиллад органическин а минеральн а удобреней. Кьаьстта лика кийчо йир керда хьувкъам кхебара № 3 йолча совхозерка Этмурзаев Іаьдал-Хьамзин, Грозненски шурий-совхозе Радуев Зиян керте латтача комсомольско-кагирхой звенонца. ДикагІойча агротехническин хаьнашка тІоаьда социаьра ІІайийра гурахьа ян культураш. ХІаьз районе комсомольско-кагирхой звенойн члений ер бехтохкаме ха я — чуийнна кьовсом лоттабеш ба уж оесарца, кхаьнца хиш дехк. Оесарца цхьаькхха а ІІыр бІергаеро йиш ян Бирбинов Михаилн Евлоев Иванн керте латтача звеной кхаьнца. ІІайийнача хьажІаьнца лерттІа гІулакх лар баьхьан долаш парте райкомей районе производственнин управленей ДІа-ох»е тела ІІІе байрахь хьожаьІ Бирбинов Михаил керте латтача комсомольско-кагирхой звенонца.

Дуухьал пропашни культурашца гІулакх дарца боалаш ба районе кагирхой болх. Чуэцаш латтт ка бола культураш. «ІІцхьаькха фийг ца бо-беин сихен чуэца алат!» — ишта я районе кагирхой деиз. Хьалхаька лаття дехкар кхочанцаьра районе вІашагІьеллай 89 комсомольско-кагирхой алат чуэцй агрегат. 21850 гектар ка бола алат чуэца деза лар. Ка боаьг алат ма кхьаьчаиге а ли на доаьдеш ма чуэца болаьелар агрегаташ.

Эгтара хьадхарарца алат чуэца воларелар шурий совхозера комсомолец Макаев Султан, ЖВН-6 жатка тІехьа йолча СК-4 ялха комбайна ца хьувкъам чуэца белгІеенча хьалхарча лиймаьхь а деен лаьхьа хьекъам бьаькъар цо. Цухьан лиймаьха 30 гектар алат чуийнар, хІаьта «Новый быт» ялха колхозера комбайнер Шаповалов Федор воларелар касараш арда. Кьонача комбайнера кхаьхьйта кха колхозе эгтара дикагІа хинназ.

Районе комсомольшиъ юкъе муха чуэнача белгалдаьнна кхаьхьаг ва № 2 Болча совхозера комсомолец механизатор Лаьцьский Алексей, Ломщача хана 116 гектар лаття тІара хьекха а хьекха аьрдар цо мукх. Районе комбайнерашца юкъе ин эгтара лаьхьара хьокъам ба. Цьаьнадолча ченошка Алексея 26 гектар хьокхар.

Шоай дицача кхаьхьаг ца белгалдаьнна кхаьхьаг ба районе комбайнераш «Советская Россия» ялха колхозера Султуханов Султан, «Новый быт» ялха колхозера Бижиев Кусин, «Старюортовский» совхозера Хасанбеков Зайндин, ишта дукха кхьбараш а.

Цхьаьбакъда, дуухьал цхьа комбайнераш хинна Іаш районе лаьхьа хьувкъам чуэцара кхоьсам лоаттабеш. Тиха эттаГІал тоссаеннал районе комбайнерийн профессий. Шофераша «Новый быт» ялха колхозера Никитин Петра, Ленина ціерахула колхозера Сухоруков Виктора комбайнаша аьдда алат ІІаьхуъьхьан тІехьхоачаьнна дина Йина нормашн. Хьаьта шофера, комсомольца Сержантов Николая ирза кхьалчаг районе хьалхарчаІІа паччахьлхьхенна алат. ІІаьдаьа. ХІаьлаье а Диконна Іаьнна паччахьлхьхенна 50 тоин совгІа алат.

Денна совбуьлаш, баржаш лаття районе лаьхьа хьувкъам кхебара, хьаькхаа ерриге культуран чуэцара кхоьсам. Хьаьта цу кхоьсаме масса а хана хьалхарча мугІарашка лаття комсомольцашца ваьнна.

А. ПЕНЬКОВ.
ВЛКСМ Грозненски райкома секретарь.

ПАРТИЙНИ ХРОНИКА

Ухх леношка КПСС Нагрски райкома III пленум хилар. Цига лаьхьа лоацаш хиннарца ладийІар 1965—1970 шерашца эрта боахама продукташ кийчьара планаш юртбоахама производствоо ІІаьхо дегІайоаларца юхььанцаьра партийнин организацешца хьалхарча лаття дехкарашн» ялха парте райкома хьалхарча секретара нов. Пожидаева а аьча доклада. Пленуме белгалдаьккхинна кхаьхьаг чех ІІтехьарча хана. Кьаьстта КПСС ЦК мартовски Пленум хиннарчу ІІтехьаГІа, партийнин, советскин, комсомольскин органнаьцна районе кхаьхьатамхой юртбоахама продукташ паччахьлхьхенна хІаьлаьра оацаГІойхаьш дика болх баьлга. Ах шерара паччахьлхьхенна хьаькхай продукташ йохкара план ІІтехьхоачашьяьй. 1966—1970 шерашца юртбоахама продукташ ягаьрн кийчьарен перспективин планаш оттаьй районе.

Цунца ихьана пленумо белгалдаьккхар, районе колхозийн совхозийн балха юкъе доккхий хоачамбоацаьрш долга.

ягаьна винсовхозера «Терский» ялха ди лелдечча совхозен партийнин организацешца кІезига терго ю социалистически яхьа кулгаллаьра. Іоаьаьш я гойтара агитаци, цу боахамий звеноцца, бригадашца, отделенешца ераш за аьнна доаьдам боллаш ІІаьнІйна декхарш дан «Советская Россия», «Калиновский» ялха совхозий кулгаллохеен партийнин организацешца дукха йохкхо яц кагирхой кхаьхьагашна кхебара лешашта. Партийнин организацешца дукха лайна аьнна кхаьхьатамгошца еча беседех, лекциех, кхьаьлоча пропагандаш агитацеи формаьх.

КПСС Урус-Мартана райкома заседаниеи ешна аьлс хилар партийнин комсомольскан организацей секретарийн семинар. ІІаьдаьГІаьна политически системерча кІеррйаьна шера кийчо яра идеологически боахлоца ца лезаьрш белгалдоаьхьан доклах йир парте райкома пропагандаин агитацен оттела заведуюше нов. Джабраиловас.

Районе добровольнин халкьаьІ дружиннийн дикача гІулакхехан цар болх ІІаьхо тоабараш льаьца семинаре кьамаьл дир районин добровольнин халкьа дружиннийн штабе начальникна заместитела нов. Ваьлеева. ІІуьйлаьнцарца партийнин организацешца партийнин боахам лаття ІІаьдаьГІаьна лелабаьра хьекламаш дир орготдела заведуюше нов. Пальчака. Районе партийнин комсомольскин организацешца хьалхашка лаття доккхийча дехкарех лаьца кьамаьл дир парте райкома хьалхарча секретара нов. Гайсова.

«Советская Россия» ялха колхоза партийнин группаца дедара кулгаллу социалистически яхьан пеййозоннен. Уьк 5 бетта аралаьнадаьн пенсает, кьаьхьгашца хьоша юкъе аьржача социалистически яхьа итогаш ян. Лукха ха йоацаьн хиннача КПСС Грозненски райкома бюро ячІнан из дош. Бюрее декхарийла йир колхоза партком уж ІІенхаштта дола кхоачамбоацаьрш балха юкъера ІІаьчча. Бюро белгалдаьхьар партийнин группий болх тоабара наьхьан. Совхоза партком декхарийла я партийнин группашца денна терго е, зан-чаннаьхь ший заседанешца цар баьхьх лаьца дешаш дуьйла, хІара бетта дарца семинараш е, коллективашца са хинна хІара партийнин группа ІІаоттаьра кьовсам лоаттабе.

Кемерове къамаьл дир районин добровольнин халкьа дружиннийн штабе начальникна заместитела нов. Ваьлеева. ІІуьйлаьнцарца партийнин организацешца партийнин боахам лаття ІІаьдаьГІаьна лелабаьра хьекламаш дир орготдела заведуюше нов. Пальчака. Районе партийнин комсомольскин организацешца хьалхашка лаття доккхийча дехкарех лаьца кьамаьл дир парте райкома хьалхарча секретара нов. Гайсова.

«Советская Россия» ялха колхоза партийнин группаца дедара кулгаллу социалистически яхьан пеййозоннен. Уьк 5 бетта аралаьнадаьн пенсает, кьаьхьгашца хьоша юкъе аьржача социалистически яхьа итогаш ян. Лукха ха йоацаьн хиннача КПСС Грозненски райкома бюро ячІнан из дош. Бюрее декхарийла йир колхоза партком уж ІІенхаштта дола кхоачамбоацаьрш балха юкъера ІІаьчча. Бюро белгалдаьхьар партийнин группий болх тоабара наьхьан. Совхоза партком декхарийла я партийнин группашца денна терго е, зан-чаннаьхь ший заседанешца цар баьхьх лаьца дешаш дуьйла, хІара бетта дарца семинараш е, коллективашца са хинна хІара партийнин группа ІІаоттаьра кьовсам лоаттабе.

МЕДИЦИНЕИ ХЬЕЖА НАХИ

Адамаш санна гаьнна хьалда ІІаьхьача заманалъ хьхинна я медицина. Кхыдоача Іилмаьнта санна, медицинеи Іилмаьна а деГІаахара новкъарле еш хиннаб да делаберш.

ХІаьнарца медицина доалаьхь я меллаГІча лазара дарба де йиш йеле низ бола средствашца. Даьла лоІамах а доацаш, лорий лоІамах тамагтийна дарбаш ду унахоштца. Дукха ха ян, дера лазар дола, дера е пехкантта чов хиина саг верзаутургаш алина хийтта. ХІаьз вай лораша сихха операцин а йийа дарба дий тоаву пехкаитта е дера лазар хиина саг.

Паччахьа Россе, кьаьстта цун йистошка хІара шера дукхха эзаран нах бовра кхайкорах, из лазар кхийтта саг ІІаьвалнарг лоаруІар.

Хьаьта Хіана медицинин Іилма деГІаьлар баьхьан долаш кхы дукхха хІара дазарашца санна дарба ду пехкаитта доІча кхайкора. ХІаьн дарба вай тІехьенна боккхаГІар дуцарех а литература чІа яьлъчох а довш да ІІаьлаьна ямадаьхьа бІаьрчаьча эргашца нах ДайХа' чечан дезинтерия яхачен лазарах бовш хиннаьла.

Хіаьз уж гаьнна тІехьадисад. Медицинеи болхлоца шоашта хьалхашка деккар оттадаьл Хіаьз ІІайхачен дезинтерия яхачен ларех, кхайкорах, ишта кхаьча хьалча лазарех а яьх іамогаш хуребоаца ІІуьлаьх уьх гаргарца шерашка вІашТІехьдаькхха аьнна.

Медицина Іаьлаьмте доккхий гІулакхаш каргІуьлаьрца хана цепваьлаьца Іелаш хьежача наха деча дарбах тешараш хІаьз а тІехьа болаш хиларах.

ІІаьхьача заман наьх кхераш хиннаб Іаьлма яьдех: ди тохарах, чІна сегарах, іаьржа хий дарах, ціераш яларах, оаькарех, ишта кх. Іі. Иэна кхачанцар цар лазара а моцалла а аьхьала уйтта, дІаьвадцар Іалама законаш. Цуьхьа ціераш юьлийта, йоьхьал хуьйтта, іаьржа хий дайтар, тайп-тайпара іаьхарашца йоьхьал хуьйтта, тайп-тайпара іаьхарашца ІІаьхьа. Іаьмаьтгеа Іоажал ялхар а Іаьлмал тІех бола цьха низ ба моттар царна.

Ды боаражаБечар йоах, дала чІатесса Іаьаьл да лазар. Цар ях хаьча тайпара жаьле, медицина ваьнна эр, цун низ баьл дьаьа доІама дуьхьала отта.

Хьежача нахаьа дарба дайта' раш каст-каста ляйе бУс. Іамогаш хиннаьча сага тІаена йІоьвхал лаьгІьара хьежача наха цун кулг шийлача хила доаьл, цул тІехьаГІа шийлача хиша доацаьла гата тІа хьоачаьчаьу кулга. Цунах пехкаитта Іаьлар хул.

Нохч'ІІаьлГайнене шерра дьаьрна эа даьлагера гІо хилар дог йоьхьаш луІаш деин жайнаш іаьдеш іамогаш хиннаьча сага «дарба» ледаьдеГІа. Хьаьта, ІІойтІа яхача юрта валача гражданина Ужаева дезаьле іамогаш хилар бер. Сихха лор ведІь везача метте, ца могаш хиннаьча ніаьнка гонахьа а тайна лаьар ІІаьдаьарга хьежаш бьеГІар боккхий нах. «Дарбане» я яхаш баьдаьш кера эене йоьла кхы іаьмаьш юаьь ца Іеш, шоашта ІІыса іаьма хоь алийтар дуьхьа а, наха цьха іаьма моттийтар дуьхьа а ше-шийна къамаьлаш деш санна моччалаш вІашка а детташ ауІаш деш ціеГІарг детташ, фаташ отташ, ишта кхьдарш а деш тайп-тайпара хиловаьрш ледаьду хьежаьр наьх.

Хіаьнарца медицина доалаьхь я меллаГІча лазара дарба де йиш йеле низ бола средствашца. Даьла лоІамах а доацаш, лорий лоІамах тамагтийна дарбаш ду унахоштца. Дукха ха ян, дера лазар дола, дера е пехкаитта чов хиина саг верзаутургаш алина хийтта. Хіаьз вай лораша сихха операцин а йийа дарба дий тоаву пехкаитта е дера лазар хиина саг.

Паччахьа Россе, кьаьстта цун йистошка хІара шера дукхха эзаран нах бовра кхайкорах, из лазар кхийтта саг ІІаьвалнарг лоаруІар.

Хьаьта Хіана медицинин Іилма деГІаьлар баьхьан долаш кхы дукхха хІара дазарашца санна дарба ду пехкаитта доІча кхайкора. Хіаьн дарба вай тІехьенна боккхаГІар дуцарех а литература чІа яьлъчох а довш да ІІаьлаьна ямадаьхьа бІаьрчаьча эргашца нах ДайХа' чечан дезинтерия яхачен лазарах бовш хиннаьла.

Хіаьз уж гаьнна тІехьадисад. Медицинеи болхлоца шоашта хьалхашка деккар оттадаьл Хіаьз ІІайхачен дезинтерия яхачен ларех, кхайкорах, ишта кхаьча хьалча лазарех а яьх іамогаш хуребоаца ІІуьлаьх уьх гаргарца шерашка вІашТІехьдаькхха аьнна.

Медицина Іаьлаьмте доккхий гІулакхаш каргІуьлаьрца хана цепваьлаьца Іелаш хьежача наха деча дарбах тешараш хІаьз а тІехьа болаш хиларах.

ІІаьхьача заман наьх кхераш хиннаб Іаьлма яьдех: ди тохарах, чІна сегарах, іаьржа хий дарах, ціераш яларах, оаькарех, ишта кх. Іі. Иэна кхачанцар цар лазара а моцалла а аьхьала уйтта, дІаьвадцар Іалама законаш. Цуьхьа ціераш юьлийта, йоьхьал хуьйтта, іаьржа хий дайтар, тайп-тайпара хІаьрашца йоьхьал хуьйтта, тайп-тайпара хІаьрашца ІІаьхьа. Іаьмаьтгеа Іоажал ялхар а Іаьлмал тІех бола цьха низ ба моттар царна.

Ды боаражаБечар йоах, дала чІатесса Іаьаьл да лазар. Цар ях хаьча тайпара жаьле, медицина ваьнна эр, цун низ баьл дьаьа доІама дуьхьала отта.

Хьежача нахаьа дарба дайта' раш каст-каста ляйе бУс. Іамогаш хиннаьча сага тІаена йІоьвхал лаьгІьара хьежача наха цун кулг шийлача хила доаьл, цул тІехьаГІа шийлача хиша доацаьла гата тІа хьоачаьчаьу кулга. Цунах пехкаитта Іаьлар хул.

Нохч'ІІаьлГайнене шерра дьаьрна эа даьлагера гІо хилар дог йоьхьаш луІаш деин жайнаш іаьдеш іамогаш хиннаьча сага «дарба» ледаьдеГІа. Хьаьта, ІІойтІа яхача юрта валача гражданина Ужаева дезаьле іамогаш хилар бер. Сихха лор ведІь везача метте, ца могаш хиннаьча ніаьнка гонахьа а тайна лаьар ІІаьдаьарга хьежаш бьеГІар боккхий нах. «Дарбане» я яхаш баьдаьш кера эене йоьла кхы іаьмаьш юаьь ца Іеш, шоашта ІІыса іаьма хоь алийтар дуьхьа а, наха цьха іаьма моттийтар дуьхьа а

МОСКВА. Дукха за йоацаьн СССР Лаьхьехьарча Совета Президиума Председателе А. И. Микояна Ленина орденаьн «Дошо Седькъ» яьа медаьлаьн елар Советски Союза Турцин ваьнна ціераьн ешача запасеерча инаралаьнтеи эиса ранте.

СУРТА ТІА (ахьдехьара аьттехьа): полковник А. Н. Рыжов, ціи хеза пограничник запаса полковник Н. Ф. Карацунн, отставкера воккхаГІойла дейтенант И. И. Киселевн совгІаташ хьанйийачуьл тІехьаГІа ціеча майда тІа.

ТАСС фотохроника.

В. Егорова сурт.

РЕКОНСТРУКЦИ ЯРА—ЛЕРТТІА ТЕРКО

Новогроженски мехкадаьтта чаьхьоаькха завод болх бе ІІаьйоаьна итт шу совгІа за мара ян. Цу юкъа производственни мощносташ карарехьара дукха ІІаьдаьн даьла завода коллективо. Ишшта эргаьлъхьаь технологически процессашца, ІІаьдаьла балха юкъе нийсьлу духха хоачамбоацаьрш.

ХІаьз технологически установкаша арахеца бензин лакха дикал йолаш да. Из лаьхьа дикаьл йоьла бедаьл ІІаьжхьлийр мехкадаьтта чаьхьоаькхача, крекинг - заводаьнна. Бедаьл дика хиларта хьежжа лаьхьа хул іар доаьха кхьаьбгаьта толамаш а.

Завода коллективо творчески дукха кхьаьет оборудованин технологически процессашн эргаьлъра, ишшта дукха балхаш даьл проекта юкъе нийсьлна хоачамбоацаьрш ІІаьдаьлаьш а. Цу гІулакхо торо хилийтаьй проектах лаьрхІа хинна мощность 1957-ча шера карарехьаьр. Цул тІехьаГІа хІаьнаьлца хьа лаьр дахьаьш производственни мощносташ лаьхьара ІІаьдерзаьлъ да. Парех я бесалаьн бизза ІІайда эпар, реагенташта кхомбар, кхийола техническин мероприятиеш. Цо вІашТІехьдалийтар кьаьхьгама овсарле дикка лаьхьа, арахецча продукцета ІІаьбода мах лоьбе. Масала, ІІаьлаьчча шера арахийца продукци 1958-ча шера арахийначуьл 26 процент духхарІа я, ІІаьта уьх шера из бозарн 32 процентагга хоачаьн лаьхьбе лерхІ. Кьаьстта дика лаьхьбеннаьб мехкадаьтта-лимена лаьрхІа арахецча бедаьла бозарн. 1958-ча шера нийсьлу 224 процент лаьхьбеннаб из, ХІаьта ворхІ шера алан чаьхйоьлаьча хана 2,5-за лаьхьлургба из бозарн. Уж мероприятеш балха юкъехьлаьрах семинаьлтка ІІолаьеча денз паччахьлхьенна баь вайда цьа миллионн кхо ІІаьдаьн эпар сом да.

Балха практико хьаьхьехьал каьтлическин крекинга установкай кхьаьгама овсарле лаьхьара кортерлер хилар. Цьхьаьдийолча процессашца интенсификаци яра модернизаци яра чІоаьГІа мела лелар хьалла. Цу гІулакхо доха хулийтар завода техико-экономически хьокхамаш. Цуьйлаьна завода коллективо проект кийчйийн каталической крекинга № 43—3 болча установка реконструкци а еш, цун кьаьхьгама овсарле 40 процент лаьхьлра.

Установка уэлаш хуьнарг а йоацаьн йоа мероприятеш юкъеьйьхьаьй проекта. Царех я регенератора активин объем лаьхьлр, кортера реакторашца установка эргаьлъхьа тоаьлр, кхыдоаьн. Реконструкци яьчуьл тІехьаГІа валоаьн продукци арахецар лаьхьлургдаьлаьш шоай болх ІІаьштІехьбаькха ца могаш.

Лаьрх духхарІа яраьщарца ІІаьльнаьц формализм, цхьаьдолча культура ІІаьсешка, клубашца, библиотекашца болх тесса лелабу, вахарарца хьаьла да, производственни планаш социалистически дехкарни кхочашцара колхозаштеи эхьхьашка ІІаьтта хьаьда доаьна дехкарашца ІІаьсала ІІаьсаьн ІІаьсаьн ІІаьсаьн

ДУККАГІА ДІАЕ шозлагІа юв хьажкІаш

Цхьан кхай тІара шера ши хьувкъам вай республикерча хьалашка чуца йинх хилар хьаъжкъаш ладаХкъ мерий практико. Шозлагіа ІаІаюв культураш доакъараш соаХлаца йоІа йокъ яха резерв хилар совхозашгеи колхозашгеи. Общественни хьайбатта бокъонца йоІа юакъарга базе хьае тоху хулийг цар.

Цуцухьа ладаХачка шерарчуг дукхка а дукхагІа ухх шера шозлагІа юв культураш ІаІе лаьрХІаг республикца боахамаша, шоадгІкъ вовр гектаната ІаІхочмгаш. Ухх шерарчча заоттама хьаламе — дукха лийІаъчка догІаша кІаьлдаъ ІаьЛта шозлагІа ІаІювча культураш план кхоачашъарал совнагІа йоккхача майдаш тІа ІаІанал совгІа уж ІаІе вІаштІехьІоалийтаргІа.

Шозлагіа ваш кхаьнгаш заннаьхь ІаІера лоарХІам дика кхеІабечча Грозненски шурий совхоз дика вІаштІехьІьаьккхаб ив болх. Укъаза баЛаш ду поточни хьаьлаЕе. Йлат чуацаше а хьагуг а деш арГІаш ду чах. Кхы ца іа тулийташ лаьЛта тоа а деш ІаІюв шозлагІа ив культураш. Йшта дика ІаІоолаьЛ уж культураш ІаІювдга тІара ІаІюв культура ІаІе ІаІюв культура ІаІе ІаІюв шозлагІа ив культура

УРДУВ ДАККХАР—

САГА СИЙ ДОАДУ ГІУЛАКХ

Дунхэ ха йоаццаш арадьыннача № 77 йолча тха газета тіа эаха непатехар Нохч-Гіалгіай паччахьалихен педагогичеан института студентнашца яздаь гуччахьара письмо. Цу тіа цар оттадьыча дешо чІоагІгіа тергам тІаззаб газет дешаран. Сагах урдув дахар — из сага сий доадеш гіулакх

ЛА МЕГАРГДАЦ

29 июне «Сердало» газета тіа непа теха арадьыннадар «Вай нраз — вай вой бе доал» яха Нохч-Гіалгіай педагогичеан института студентийн гуччахьара письмо.

Кьаьнача замах мехийса ве ламалаш, традицеш лелаю нах хІанз а болаш ба, хІаьта тахан ун тайпа нах коммунизм хьалъвш боахнача нахаца тарлургбац. Из дина хьагойт студентнашца яздьча письмо тіа.

Республика кьахьегамхошца нарагІдулаача доккхийча а хезача а гіулаканашца юкъе кьаьстта нийча, сага сий доадеш хІама да урдув дахар.

В. И. Ленина васиеташ хьоачаш а деш хьамсарча Коммунистически парте парГІата ныкхий нахалсаг а. Вай мехка борригача нхаланхаца цхьана хьинарх кьахьегаш ба гІалгІайн нохчийн нхалнах а.

Урдув дахар зене гіулаях долга дунняхь ха хьалха хаЛхьо нхетадеш цкнинад. Хьамал ша 1914 шера арадьыннача «Терек» яхача газете мишта яздьаь: «Саг йоаллаяхьа болча гІалгІай нагийча наха боннха тийша болх беш да урдув, хийла нах вахарах бохабаьй ца».

1912 шера Наьсарен - Вензале гІалгІай халкьа виналий съезд йолча хана а дийцад урдув данихаро деча зенах. 1913 шера марте Владикавказски округа Цхьоалгіча участка юрташца бахача наха шоай виналаш бахкийтар мехх віашагІкхийттача, Цар цунга дийцар урдох дога дош. Мехх віашагІкхийттача соцам бир «урдув кьаьна бахача наха зулам деш, кьоан дайташ а нах боабеш а гіулаях да», аьнна.

ЦІендаь урдув юкъера діадаккхалца из кІезнгаГІа доаккхаргдолаш, йийха яГІача сага, цун гаргарчо наха деза саврІаташ торгдоацаш дуввнаш дийттар йийлй а зІамигача сага дьашка.

Цу дерригашца хьаьхьонх, дуккха хьалкагІа а талаашгІа, хьаьнкъал долаш бола тах урдонна духьала хиннелга.

1914 шера «Терские ведомости» яхача газете яздеш, «нах хІанз кІезига - дуккха кІезнга болча урдув дахар дош доацилга хиларах, ужх гаргарча хана цІендаь діадоккхаргда из аьхха гіулаях».

Уйла елаш. Цу хана а ишта яздеш хинна, наха гоама хинна урдув тахан а цхьаболчар доахеш да! Из доккха эхь да.

Мехнаргаш шоай письмо тіа нийса язду. Урдув доаккхилга вай хана ла мегаргдолаш гіулаях дац.

Советий мехна хьаланхаза кхаьчай бокьонца йола парГІате, нраз. Цхьаннах моттиг яц малаЧа наха нийсса кханнах болх ца бош. Нерда коммунистичеан оамалаш, традицеш да тІехьа дуккхаГІа дегІаучхаш ваг вай республике а.

Цдуухьа болчча тайпара гуччабаха беза тІехьадиеш гіулаях ледаду нах, массаза а лира нъоьсан лоаттабе беза царца.

«—ТІехьадисача гіулаях хаша дуХьала нъоьсан лоаттабеча,— йоах КПСС XXII съезда материалаш тіа, — бенна лоарХІам болаш я общественни мнеин».

Цдуухьа ерриг а общественность денхарийла я урдув доахарашца нъоьсан лоаттабе.

З. ДЖАМБУЛАТОВА,
исторически Іилмай кандидат.

ОАХА ДЕГ ТІАРА ХЬАЛЛОАЦ

Дунхэ ха йоаццаш дийцар оаха «Сердало» газета тіа непа теха пединститутера мехнаРаша яздьаь письмо. Тхона а уж уйлаш дег чу латтар, лертІа хьетадьаь тха йийнарашца из гіулаях. Шиндаьнна, наха ца эшаш дола гіулаях да из саг ехаш вайнаха леладер.

Дунхэ уйла ньер оаха мичара ух-хьоГІ теш из аХча зІамигача сага яхаш. Нийса а яздьаь ду письмо тіа: дунхэгІа йолча хана саг йоаллае ГІерташ денхарашца хьерчаду. Цу тіа гіолла хуп нерда боза хаІнчча дььнача наха ца юкъе хулаш дола цатоашаш, цдуухьа нийсау вайна юкъе цхьаьдолаийрча, хоза доацца гіулаях, масала, хІа аьнна баха хоВшшашехьа саг йитар, о из ше дІаьхар. Иззамо моттигаш кІезнгаГІа хургъяр вайна юкъе, йийнарий, вай воаша йоаГІача тайпара цу гіулаяха духьаье йоре. Тхона дуХха беза тхоай дай-ноаной, уж ба тхо хьаьхьедьаьхьа, тхона нийсса ниИх хьехараш, цар сий мессаза дерГда оаха, банъда, вай хургдолча вахарах дувзаденна дешаш вай воаша дувца деза.

Вахарах беха дезаглаш дуннях кІезнгаГІа хургбар гаг йоаллаче йаІо а хьаденна гіулаяхаш хьап ца луьщдеш. Вай дай хана денз хьадоаГІа йхаш лелаш да вайна юкъе,—йоах. «БІаргтохар» яха Іаьдал. Кагий нах, шуга хатта доахн тхо, цкъа баргайовраХ мишта а йоаз шоана, мишта юг оаш дуненн тІа мел вахх цхьан тхоа кІаІа цоацца яха, дозал хьаьнкеве бша йола саг?

Иззамо нхы дуннхэ а нийсну гіалгІаШта юкъе саг йоаллаче совлен дола хІамаш. Уж діадахара вай массане воаша могар де дІэв. Тхо дег тіара рвьза да, доттагІий, оаш діаделоаьчу гіулякха.

Лира хьоьсан лоаттабе беза діаЛхача замах хьоаЛсача нйрча гіулаякашца.

М. ЗЯЗИКОВА,
Х. МАЛЬСАГОВА.
№ 8 йолча ателье болллой.

ФЕЛЬЕТОНА МЕТТА

ТИКА ЧУ... «ФОРД»

Уих тІехьаьрча шерашца Старопромысловски районе дуХха хьалЬ-ЛЬЙ школаш, берий бешенаш, тикаш, кхыдола гІирсаш. Дуккхача къьхьегамхой хьаьшташ дика нхоачашадьа.

Ши кІира совгІа ца мара яц Кавтама поселке «Березка» яха нерда промышленнан тіка хьайийна. Из хьаьелларга чІоагІа сатийсар къьхьегамхоша. Цар гІеззьаьнна дагаш сиха матар дахар «Грозпромстрой» треста СМУ-8 гІишлолоча гІирсаш хьалдеча юхе дита нхоаччобоьцарашца бахьан долаш.

...4-ча июле, кІирандийнахьа. Цу дийнахьа саналіш бар дуХха къьхьегамхой. Цар бофам бер шиашта эшар тиншшера эца, къьхьста кердача тикашна эцача товарга хьажа. Цу дийнахьа цу тикачу нийсбеннарашта бІаргадайра гІанахьа а дага ца хинар.

Делнъел тІехьаьгІа чІоагІа доГІа доЛдеанер. Цу хана кІаларча этаже ікіалга бььнна латтачч йІдаррашца йоахар: «Дика баІх ба муьлх волча хана, гьанна Грозненсан форда тІа лурча ела ца везаш. Тика тІа хьаьв мара везаш, йоахар цар». Ай, тиншен фордаьнен юкъе ду бувзам ба. Фу дувц ахтар ьаьнна хеталора хІаьтта царна хьатІаьнна цар дувцар хьэча сага.

ДуХха ха йланзар цар дувцачох нхета. Промышленни тика чуйолча шоллаГІча этажа лагІаш тіа гіолла хьалтІаьвала волча хьалхашка этта сурт во дар. Нарнизаш корал кІезнига муьнаГІа діаара йоаЛаш ца хилор бахьан долаш, кора тіа іогІа а дегтаЛуш, нхурнхилгах санна чухьнахьа хьачуухьаш дар хий. ХІа-а яр ба хьона нйдархошка бийца форд, из бахьан долаш нхаьча хиннай царга гІайІа. Цар дийцар хьхьар хиннадар. Тика чу діачуьоаллача тхона дуХьаьн нхийтар галантерейни отдела заведующи Чайна Анна Ивановнен, зІамигІйола продавщица Сультурова Лизан. — Лурча доагІий ша тхаьнцарна, нхаш хаттарадь ду цар. Тамаш е езаш хиланзар. Тика чура ий нъьйла доаннхаш хий латтар. Ведарашн, тазаьш бе а доаннаш хий чура ароДеанхзаш бар тіка болллой, технически болллой. Ййдархошца дечо хаттарда мел дала нхушш бацар цу чу белх беш болна нах. Хьачуухьачо хиво корзагІа баьхабар уж.

Из нвархІаме гІирс хьалбаьчча «Грозпромстрой» треста СМУ-8 нуГ галхошка, из хьазцача паччахьалихен комиссе данна ловацш хиннарашка хьаттачча баньхьа да цу гіулякха бехне вар малагІа ва. ДіаХо йодача хана из нхы ца нийсаЛийтара сихха оарцагІа а баьнна, уж нхаьчийбоьцаш діадаХа декхарийла ба треста нулгалхой.

Б. МАГОМЕДОВ.

Московски IV кинофестивале

МОСКВА. 5 июле съездий Кремлевски Дворене торжественни хьисаде хьайийлар IV-гІа Дунен халкъашта юкъера кинофестиваЛ.
СУРТА ТІА (вердеХьара аьттехьа): С. Бондарчук (СССР), Радж Капур (Инди), И. Скобцева, Г. Александрова (СССР).
А. Конькова сурт. ТАСС фотохроникА.

МОСКВА. IV-гІа Дунен халкъашта юкъера кинофестиваль.
СУРТА ТІА: «Малая хьо, доктор Зорге?» яхача фильме Рихард Зоргерольх ловзаяь цІи хеза вола немецки киноактер Томас Хельманни цун се саг актриса Густа Хельманни «Москва» яхача гостиницо балкона тІа.
А. Конькова сурт. ТАСС фотохроникА.

ДоаЛол дечьара

МАШАРА КІИРА

Ростоке (ГДР) хьадийлад «Балтийски форд машара форд хІиа беза» яхача лозунга кІала діаЛхьош дола 1965-ча шера Прибалтикера машара кІира.

Города центральни майдан тіа — Эрнст-Тельман-плане хилар йоккха митинг. СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Паччахьалихен Совета Председатель вола В. Ульбрихт, Министрий Совета Председатель В. Штоф, республика кхибола деятелаш, кІиран юкъе дакъа лоацаш долча меттий делегацеш, ну дьаьхе СССР-Форда Флота министр В. Г. Ахлаев керте латта советски делегаци а йолаш баьхаш хилар цига.

Митинге кхамаьлаш дир В. Ульбрихтен В. Штофен.

ДРВ КХЬЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВА ЗАЯВЛЕНИ

Вьетнама гІулакх кьоастадар — вьетнамски халкъах діакъоастаЛургйолча цун бокъо. 1954-ча шера Вьетнама хьакъеХьа хиннача Женевски соглашение ларда тІа віаштІехьдаккхаза дарГдоацаш да вьетнамски дош. Вьетнамски халкъа чурча гІулакхашта юкъеЛелха цхьаккха бокъо ец АНЗЮС-а агресивни блока, йоах ДРВ МИД заявлене тІа. Вьетнамски проблемаш юнирзаи АНЗЮС-а агресивни ТІема блока-совета сессе ДРВ аДресах хаРидарцаш дувцача кхамаьлаш дуХьала протест я цу тІа.

Вьетнама Демократически Республика правительства хьадех йоах заяЛене тІа віашагІкхийттача Штатий тІема персонала а цар сателлитий а берригга бІу-Кьуйдебхьеш Вьетнамера арабаккхар.

СОВЕТСКО-ИНДОНЕЗИЙСКИ ВІАШИ ЮКЪЕРА ГІУЛАКХАШ

ДЖАКАРТА, 5 июль. (ТАСС). Индонезе Республика мехкаДьта промышленнеста министерстваи ерригсеонни «Машиноэкспорта» объединенени юкъера Контрокта тахана кулгаш яздьаь ухХаа. Цунца дувзаденна Индонезе мехкаДьта индустрена тІехьарча мехкаДьта оборудованни йоккха парти ІалурсІа советски оДгІоно. Советски Союзо Индонезе йохийтаргьа специалистий — мехкаДьтахьой группа: Индонезийски инженерийн техникийн йоккхача групе СССР-е чаХхйоккхарьра проКводственни практика.

ХАЛКЪА ДУХЬА

ЗАНЗИБАР, 5 июль. (ТАСС). Кхы а 14 цІенна национализаци яр діаХкайлаьцар Занзибара Революцион правительство. Цунах лаьца хоам бу правительственни органа «Занзибар газетте».

Дуккхача къьхьегамчой бехара хьал тоадеш ужх тІехьарча шин бетта хьалха къаст-къьсттача наьъеи Тхона яхочамхулаш да Индонезийски Республика кхамаьн прогресса гІодеш дола советски Союзаьцара доттагІаьн гІулаХаш дегІадахкар аьлар. ТАСС-а : корреспондентага мехкаьттаи Іаламе газеи паччахьалихен министра Диптор Бутовос.—Советски Союзера мехкаДьта оборудованн йойтаргІйедаш хьадхара кулг яздь контракт — из индонезийско-советски экономичесна бувзамера кхаьна вайна юкъера гІулакхашца діаХо дегІадоагІаргхилараХ тешаш а ДІ.

ЭКВАДОРЕРА НАХ ЛУВЦАР

Тіема диктатура діа а хьакха мехка хоржамаш де дезаш йола хиннара граждански правительство віашагІйолдилга аьнна селхана діаХкайкаьнр Алжира информацей министерства. Цунца цхьана діаХхайкаьлаьл ужх шера 19 июне хьалха хиннА президент Бен Белла іІа а вьаьхха мехка ДеррИга воал ший карийнДьча Революционни совета состав діаЛоаВийтаргхилар.

Хулпо Аросемены ІІІаГІа. Набахта велаав хьалха города мэр хиннА Гуаякила Асеал Бухарома, оппозиционни партей виналаш чуБоаГІача халкъа патриотически хунтий кулгалхо Аурелио Давила, ишта кхьюла общественни а политически а деятелаш.

Берригача мехка лувцаш ба нах, чухьеж.

АЛЖИРЕРЧА ХЬАЛАХ

АЛЖИР, 5 июль. (ТАСС). Алжира революционни совето ший председателе полковника Бумедьена тІаЛилдаЛ Керда правительство віашагІйолдилга аьнна селхана діаХкайкаьнр Алжира информацей министерства. Цунца цхьана діаХхайкаьлаьл ужх шера 19 июне хьалха хиннА президент Бен Белла іІа а вьаьхха мехка ДеррИга воал ший карийнДьча Революционни совета состав діаЛоаВийтаргхилар.

Полицийски отрядаш чухьилхай хьалха хиннача президента Карлосо хьаьдоацаш ца дезаш йола хиннара граждански правительство віашагІйолдилга хьаьдеаш бола политически кулгаллой, оппозиционни низа виКаГІаш дувца аьнна приказ деннаД Эквадоре Кулгаллеча хунто.

ДОТТАГІИЙ ГАСТРОЛЕШ ДІАЙОЛАЕННАЙ

Селхан Грознерча М. Ю. Лермонтова цІерахча театре діайолелар вошал долча Молдавски ССР искусства виналий гастролеш. Хьаьшаша гойтар эрсий сийлахьь-воцІахьа композиторе П. Чайковске «Пиковая дама» яха опера.

Спектакль діайолаьнаьлехьа хьаьшаша вай республика къьхьегамхой цІерагІа моарщал хоатташ къьмаьл дир культура министра нов. Татаева.

Операн балетен Молдавски наччахьалихен театра коллективна цІерагІа моарщал хоатташ къьмаьл цу ду театра керттерча дирижера, Латвийски ССР искусствай заслуженни деятела Л. Ходулен.

Цо белгалдьаьхкар Грозне шоаш бокъехча безаяца дьаьха хилар. ДіаХо кхы а шерье еза гастролеш, аьлар цо, чІоагІе деза Молдавски ССР-а Нохч-Гіалгіайчеран къьхьегамхошца юкъера доттагІаГІ, вошал.

Цун тІехьагІа гуьлбенараша чІоагІга тІоаРаш а тохаш, хьаьшаша хозача знай букеташ елар.

...Йолаьлу гІорвальнарча композитора гІорьньина-опера. Тамашийна хозача нуьхьамо хьалъюа зал. Оркестра кулгалдеш на дирижер Л. Ходулен.

Гуьбенараша бокхха тоам хилар доттагІий спектаклах. ДуХха везовелер Германа роль ловзаеш хинна илли оаЛш вола артист Ш. Гогобердиде, Лизай роль ловзаеш хинна Молдавски ССР заслуженни артистна М. Биешу. Шинне а дина чаьнкьхьхар цар ца чоалхане ши пиРти. Илли дика аЛарда СовгІа, образ яГІоарта хьагойташ а ловзаЛийр цар ролаш.

Дика яр оркестр, къьхьта йоккха говзал йолаш вар цун дирижер Л. Ходулей.

Гуьбенараша дег чура барвал йоахар вошал долча республикера ьаьхкача артисташа.

ДИЙЦАР ЛОАРХІАМЕ ДОШ

ДуХха ха йоаццаш Грозне хиннай Іилма - технически общеста конференци.

НТО совета председатель, мехкаьлта доаккхачеи гиженер мехкаьлта промышленноста Къьлбаседа Кавказера сонкархоа керттера инженер волча новкъоста В. И. Сталникова ший доклада тІа йийнар Къьлбаседа Кавказера НТО кердадараш производства юкъедоалаяраХ лаьца.

НТО членашеи отраслешта юкъерча советон хьалхара конференци хиннача ханА денз 137 конкурс чаХхьаьккхай. Конкурсаша лаьца лоацаш хиннав 1357 болхло, царех 300-на премеш еннай.

Смотро болх баьчча хана денз энергетически промышленнеста поаьлеча 36 творчески бригада віашагІьедай. Цар балла юкъе дитьача 76 кердача хІамаша 170 эзар сом кходе йиш хилийтай.

А. ПАЛХАЕВ.

Редактора зам. А. А. МЯНИЕВ.

БИБЛИОТЕКАРЬ-АГИТАТОР

Юртхошца дика йоаццаш а езаш а я Йокхача АтаГІарчА библиотеке болх беш йола библиотекарь Зина Пашаева.

Юкъерча школе дийнна йистьяьнкачул тІехьаьсІа цІьан шера йолча библиотечни курсашца дешаш ахар Зина. Цу хана лела ше дІьаьчча юрта юха а ена библиотеке болх беш я.

Ехетамца віаштІехьбаьккхаб цо ше балха йолча библиотека болх. Дика хьаьхьет юртарча хІара дезалга книжкаш діаккхочаргдолаш, хІаьта дентара ди массаза доал дуХлагІа хул книжкаш дешаран а. Библиотека дерриГа литература отделашка діаттаьлаьх латт. Книжкай ах фонд художественни литературах латт. Цул совгІа библиотеке да советски доЛол дехьарчен писателий общественно-политически, юртобахьамо, Іилма, кхьдола литературта.

Нахага дуХлагІа книжкаш діаккхачийта ГІерташ да библиотеке болллой. Гергара эмиз кийчаь да гуччаьхьа хьалтеа дола «Дикагіа дуХлагІа латтача опытаХ дола литературта» яха стенд, ишта кхы а.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеи вахара юкъе йхьара ФУ балхан долаш карагІдаьнна цунна из, хІаьта тІехьабусаРаша хьалхашка лаТта деХхарш мАлагІаш да дуввнаш а Зина. Цу дерригге а дикка новкъостал ду юкъера кхочамбоьцарашца діа а дьаХа шо шоай звено хьалха ярГІолаш болх тоабе.

Ишта ший болх дика бовзаш, шийна хьалхашка лаТта деХхарш сийленца кхочаЧидеш а библиотекарь-агитатор Зина Пашаева. Цудухьа еза из дуХха юрта балачарна. Шоай сельсовета депутатала херрзаЛ цар из.

ПІеХь - тІаЙоагІача хана ший болх кхы а дикагІа тоабе, наха юкъе книжкаш дуХлагІа діадоарждде, хІаьта хІанз хьэьхьам туГІаГІ цунца. Из дуХлагІа тІулакх де дерхІ Зинас. Из цо сийленца кхочаЧ дерГІилараХ шеко а яц.

Г. АЛХАЗОВ.

ЛадувгІа

6.30 Юрта боХхама болллоштА передача (ІІалгІай меттала). 6.45—Ашараш. 7.10 «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.40 — «Кьона тІе-хье» яха передача (эрсий меттала). 8.40 — «Сердало» газета оагІонаш тІара. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (ІІалгІай меттала). 16.10 — Оперин музыка концерт. 16.35 — Керда хоамаш (ІІалгІай меттала). 16.45 — «Хьалха хинна колхозхой пенсеца Іалашбар» яха беседа (ІІалгІай меттала). 17.00—«Дешара вердача тІера ІІ-ча школа ІІІ-ча хьаьнкъ кийчьаьр» яха передача (эрсий меттала). 17.15 — Ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «Кьонал» яха передача (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — «Шоана, хьтара хьаьхьегамхой» яха концерт.

Хьажа

18.25 — Телевизиннин керДарашш (ІІалгІай меттала). 18.35 — Коммунистически къьхьегама коллективе. Репортаж (ІІалгІай меттала). 18.45 — Экономически знаний школа (нохчий меттала). 19.00 — «Хьалхьа ДагадогІа» яха бакъодочоа тІера хьаьнІІІа фильм. 19.50 — Телевизиннин керДарашш. 20.15 — Концерт.

Город Грозне, Гвардейски улицаГІа, 65, вахача граждани Катровский Николай Ивановича суде деннад город Грозне, Гвардейски улицаГІа, 65, яха гражданка Катровская Ольга Ивановна ше бита. рах дола дош.

Дош дувцарца город Грозне, Заводской района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленин фронтовой улица, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехкоторжама секретара — 2-45-48; партийни захарех, промышленни, юртобахамех, письмой отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революционе проспект 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции, 7/84.
СФ05408. Заказ № 3884.